

SVETSKA SEFARDSKA FEDERACIJA I NJEN KONGRES U JERUSALIMU 1954

Pre nego što predemo na Svetsku sefardsku federaciju i njen nedavni kongres u Izraelu, moramo izneti neke događaje koji su doveli do stvaranja Federacije i njene ciljeve, o kojima se diskutovalo u Jerusalamu. Sefardsko Jevrejstvo, čije je poreklo u Španiji, uvek je pokazivalo naročitu privrženost prema toj zemlji, iz koje je tako surovo bilo proterano 1492. Neki istoričari tvrde da je u Španiji bilo Jevreja još za vlade kralja Solomona u Izraelu. Nema sumnje, međutim, da su posle osvajanja izraelske zemlje od strane Rimljana mnogi zarobljenici bili odvedeni u Španiju. Tamo su oni postavili temelje napredne jevrejske zajednice, zajednice koja je stvorila jednu od najslavnijih i najznačajnijih epoha jevrejskog života u Diaspori.

Jedna od najvažnijih karakteristika duhovnog, kulturnog i književnog napora jevrejskih zajednica u Španiji bilo je pomirenje učenja Judaizma i zapadne kulture i misli. Ovo spajanje jevrejske i zapadne kulture nije izvršeno na štetu jevrejskih duhovnih vrednota i jevrejskog učenja, nego apsorbovanjem onih ideja i ideala zapadne civilizacije koji su bili srodni Judaizmu i koji su pomogli da se njegova poruka shvati, kako bi je lakše mogli prihvatiti i Jevreji i ne-Jevreji koji žive pod uticajem zapadne misli i kulture. Jevrejska zajednica u Španiji dala je filozofe, pesnike i naučnike i obogatila je i hebrejsko i špansko duhovno blago, ali to nije učinjeno asimilacijom ovih velikih jevrejskih duhova. Oni u svojim delima nisu skrivali svoje nasleđe, i mada su bili spremni da učine usluge svojoj prirodnoj zemlji, nisu bili voljni da se asimiliraju u takvoj meri da bilo svesno ili nesvesno potpuno izgube svoj jevrejski karakter. Ovi istaknuti ljudi smatrali su da Diaspora ne treba da ubije duh Judaizma i Jevrejstva, te su u isto vreme isticali da je od Ciona došao i da će i ubuduće dolaziti Torah, i da je spasenje Ciona tesno povezano sa spasenjem Doma Izraela i čovečanstva uopšte. Oni nisu smatrali, kao mnogo njihove braće u zemljama Istočne i Centralne Evrope, da se Judaizam može sačuvati samo ako se Jevreji odvoje od sredine u kojoj žive te nastoje da uspostave prijateljske odnose sa njom. Jevreji u zemljama Centralne

i Istočne Evrope činili su naročite napore da stvore atmosferu saradnje i prijateljstva sa svojim sugrađanima, ali što se tiče njihove vere i nazora, oni su smatrali da će tome mnogo više doprineti ako ostanu odvojeni od njih. Oni takode smatraju da je to jedini način da se sačuva istinski duh Judaizma i da se on potpuno čist prenese na mladu generaciju. S druge strane, španski Jevreji smatrali su da Judaizam nema čega da se boji od kontakta sa modernom misli i napretkom, te da bi filozofija i nauka, pravilno primenjena, mogla pomoći da se jevrejski životni stav objasni i Jevrejima i ne-Jevrejima. Oni su smatrali da je objašnjenje jevrejske poruke ne-Jevrejima potrebno i da se na taj način odnosi između Jevreja i Gentila mogu postaviti na mnogo jače i trajnije temelje.

Oni su dalje smatrali da Judaizam može imati samo koristi od tog kontakta, jer bi dokazao superiornost svoga moralnog zakona i preneo ga na druge civilizacije.

Iz tih ideja rodila se judejsko-španska kultura, koju su i Španci i Jevreji usvojili. To pokazuje da su Jevreji u Španiji bili sposobni da apsorbuju savremeni španski način života ne vredajući osnovne principe svoje vere. Zbog toga što je španska kultura bila prihvaćena tako da je ona postala element snage u izlaganju Judaizma savremenom svetu, španski Jevreji sačuvali su jezik svoje prirodne zemlje mnogo vekova posle proterivanja sa Iberiskog Polustrva. Taj jezik je sačuvan ne samo kao sredstvo opštenja među sefardskim Jevrejima nego su i molitve bile prevedene na taj jezik, a i mnoge himne i pohvale bogu i izrailjskom narodu bile su napisane na judejsko-španskom jeziku. Tako su, naprimer, mnogi molitvenici uvek imali i španski prevod. Sefardske žene su se molile skoro isključivo na judejsko-španskom. Taj jezik nije pisan latinicom, nego azbukom Raši, i bila je sasvim obična stvar da se među gospođama u balkanskim zemljama, kao i u Severnoj Africi, gde su živle velike skupine španskih Jevreja, nađu žene koje nisu znale da čitaju hebrejski, nego samo azbuku Raši, jer se u njihovom detinjstvu smatralo da im je ta azbuka neophodna da bi mogle da se mole bogu na „ladinu“. Taj običaj da se sefardske žene mole na tom jeziku, a ne na hebrejskom, nije stvoren posle izgnanstva, kao što mnogi veruju, nego je postojao još u samoj Španiji (Vidi knjigu Benadota).

U mnogim kulturnim mestima Biblija se čitala svake subote na hebrejskom kao i na jeziku ladino.

Mnogi nedeljni časopisi u Turskoj, Smirni, Solunu, Carigradu i drugim mestima štampani su na ladino jeziku. Ne može se reći da je bilo velikih originalnih dela u književnosti pisanoj na tom jeziku, kao što je bio slučaj sa jidiš književnošću. Većina knjiga pisanih na ladinu bili su ili prevodi ili adaptacije dela istaknutih svetskih pisaca. Mnogi Sefardi znali su skoro sva Šekspirova dela, iako nisu znali ništa o samom Šekspiru, pošto se veliki deo tih dela mogao dobiti na ladinu. Španske izbeglice u raznim zemljama sačuvale su ne samo španske romanse nego i nove pesme pisane

na judejsko-španskom. (Prevod Haftorah u subotu popodne u Londonu, kao i Haftorah tiša be'ab. Španski prevod molitvenika i Hagade u Londonu.) Pošto su španski Jevreji bili u stanju da apsorbiraju ono što je bilo najbolje u španskoj kulturi i da na to gledaju samo kao na stvari koje su prosto karakteristične za španski narod, oni su mogli da sačuvaju plodove španske civilizacije a da ih to ne potseća na poniženje koje su pretrpeli od Španaca u ranija vremena. Oni su čak mogli da pevaju o lepom španskom nebu i da govore jezikom stare Kastilje a da nimalo ne čeznu da se vrate u zemlju iz koje su bili izgnani. Zbog toga što su u životu svoje zajednice i verskom životu, kao i u porodičnom, sačuvali toliko elemenata španske kulture i uporno se držali njih, oni su davali utisak, naročito Špancima, da nisu nikad zaboravili staru slavu Španije i da bi im bilo veoma drago da se vrate na Iberisko Poluostrvo. Ova očevidna privrženost Španiji navela je mnoge dobronamerne Špance da porade na tom da vrate neke Sefarde u zemlju čiji su jezik i kulturu gajili. Ovi dobronamerni Španci verovali su da se savest španskog naroda može umiriti samo onda kad bude pružio naknadu Jevrejima za sve grozote koje im je naneo.

Medu ovim Špancima najugledniji je dr Engel Fernandes Pulido, koji je početkom ovog veka objavio knjigu o raznim sefardskim zajednicama u svetu, u kojoj kaže da judejsko-španski jezik treba ne samo sačuvati nego da Sefardima treba pomoći da nauče moderni španski jezik i upoznaju se sa modernom španskom kulturom i da im treba pružiti mogućnost da se vrate u zemlju koju su napustili pre toliko vekova. Nema sumnje da je dr Pulido bio ubeden da će njegov apel naići na širok i oduševljen odziv u sefardskim zajednicama u čitavom svetu. On se nadao da će na takav odziv naići naročito kod sefardskih zajednica na Balkanu i na Srednjem Istoku. Razlozi koji su ga naveli na takav zaključak mogu se lako razumeti. Bilo je sasvim prirodno da liberalno nastrojeni Španci, kao što je dr Pulido, ovu nostalgичnu čežnju za prošlošću, za slavno doba Španije, koja se tako vidno isticala u svim aspektima društvenog, kulturnog i verskog života sefardskih zajednica na Balkanu, protumače kao pozitivnu želju Sefarda da se rehabilituju u Španiji i pomire sa španskim narodom. Skoro neprirodna privrženost starim španskim običajima i judejsko-španskoj kulturi mogla je imati samo jedan smisao za čoveka koji voli Španiju, žali njene ranije greške i vidi u mogućnosti povratka Jevreja u Španiju ne samo ispravljanje jedne istoriske nepravde prema tom narodu nego i mogućnost da se povrati sva ona veličina Španije iz Srednjeg veka. Ali dr Pulido nije shvatio da čak i u samoj Španiji Jevreji koji su se spajali sa tlom i kulturom zemlje nikad nisu zaboravili Boga Izraela, zemlju Izraela i Torah Izraela. Stoga je bilo sasvim prirodno što apel dr Pulida nije izazvao onaj oduševljeni odziv kome se on nadao. Prema odgovorima koje je dobio od raznih

opštinskih organizacija on je sefardske zajednice podelio u četiri kategorije u pogledu njihove privrženosti španskoj kulturi i samoj Španiji.

Najpre dolaze oni koji smatraju da je jezik Kastilje kod španskih Jevreja prolazna faza u razvoju jevrejskog naroda. Za te ljude, koje je dr Pulido nazvao antikastiljcima, judejsko-španski jezik ima istu važnost kao i svaki drugi strani jezik. Oni su smatrali da su Sefardi koji žive u raznim zemljama primili jezik tih zemalja, i da se ne bi učinila nikakva nepopravna šteta ako bi buduće generacije potpuno zaboravile judejsko-španski jezik. Ti ljudi su držali da postoji samo jedan jezik koji Jevreji osećaju, a to je hebrejski, i mada je njegova vrednost u svakodnevnom životu možda mala, kao jezik molitve i jezik prošlosti on predstavlja suštinu jevrejskog života. Što se tiče jezika koje su Jevreji morali da nauče da bi obavljali svoje poslove i održavali društvene odnose, španski jezik nije u to vreme bio od velike važnosti. Engleski, francuski, pa čak i nemački jezik je korisniji od španskog.

Zatim dolaze ljudi koje je dr Pulido nazvao autonomistima. Ljudi koji su, kao g. Samuel Levy, urednik lista „La Epoca”, smatrali da judejsko-španski jezik ima svoju sopstvenu vrednost i da ga ne treba smatrati kao korak ka prihvatanju jezika koji se govori u modernoj Španiji. Shvatanje ovih ljudi potkrepljuju istoriske činjenice. Ustvari, kao što smo već nagovestili ranije, Jevreji su čak i u Španiji bili stvorili poseban aspekt španske kulture, koju mi u nedostatku boljeg izraza nazivamo judejsko-španskom kulturom. Judejsko-španski jezik, ili ladino, bio je naročito vezan sa tom kulturom, i stoga je bilo ljudi u španskim zajednicama koji su smatrali da mlade generacije treba da uče judejsko-španski jezik da bi sačuvalе bogate plodove koje su stvorili Jevreji u staroj Španiji.

Bilo je međutim i ljudi koji su se slagali sa gledištem doktora Pulida i koje je on nazvao kastiljcima, ljudi koji su verovali da je budućnost Sefarda tesno povezana sa budućnošću Španije i da se ranija slava može opet vratiti i Jevrejima i Špancima ako ova dva naroda budu mogla da uspostave staru vezu koja je bila prekinuta 1492.

Međutim, mišljenje većine našlo je izraza u Udruženju sefardskih studenata u Beču, svanom „Esperanza”; one koji su mislili kao „Esperanza”, a to je bila većina članova sefardskih zajednica, dr Pulido je nazvao eclecticos, ili oportunistas — oportunisti. Dr Pulido je imao veliko poštovanje prema tim ljudima, jer je čak i nehotice uvideo da oni predstavljaju prirodne težnje u istoriji sefardskih Jevreja. U pismu koje je dr Pulidu uputio predsednik ovog Udruženja dr Levi, docnije glavni rabin Bosne, izražava se uvažavanje za napore koje čini dr Pulido i pohvaljuju njegove dobre namere prema Sefardima u svetu. Međutim, članovi ovog udruženja sumnjali su u mogućnost da jezik Kastilje postane maternji jezik balkanskih Jevreja, zbog toga što ih kulturni, ekonomski i društveni

interesi prinuđuju da prime jezik zemalja u kojima žive. Ali oni su predložili da se judejsko-španski jezik sačuva i pročisti na osnovu modernog španskog jezika, ukoliko on zadire u kulturu Sefarda koju je vredno sačuvati. Što se tiče povratka u Španiju, dr Levi je sasvim otvoreno izložio dr Pulidu da Sefardi, zajedno sa svojom braćom, Aškenazima, gledaju napred a ne unazad. Poklič cionističkog pokreta „Jevreji, vratite se svojoj naciji i u svoju zemlju” bio je poklič koji je uzбудio srce svakog Jevrejina, uključujući Sefarde. Najzad, „Esperanza” je predložila da se sazove kongres pretstavnikā svih sefardskih zajednica i da taj kongres konačno raspravi pitanje španskog jezika u najboljem interesu ne samo Sefarda nego i jevrejske nacije kao celine. Kao što sam istakao, gledište „Esperanze” bilo je i gledište većine Sefarda u svetu, i stoga nije čudo što je u Beču, sedištu „Esperanze”, održana prva konferencija Sefarda aprila 1922.

Na toj konferenciji učestvovalo je 62 delegata, koji su predstavljali 15 zemalja, uključujući Palestinu. Izabran je Izvršni odbor od 14 pretstavnikā Palestine i 7 pretstavnikā Diaspore, a za prvog pretsednika Maurice de Picciotto. Na toj konferenciji stvorena je Generalna federacija sefardskih Jevreja, sa centrom u Jerusalimu. Ta organizacija trajala je do 1935 i imala sledeće dužnosti: da oživi duhovni život Jevreja Sefarda u Diaspori; da pomogne useljavanje Sefarda u Palestinu; da potpomogne Sefarde u Palestini.

Glavna odlika konferencije u Beču bio je njen cionistički karakter. U jednoj rezoluciji konferencija je izrazila spremnost da radi u saglasnosti sa cionističkom organizacijom. Ne može se reći da je ova konferencija nešto mnogo uradila.

Godine 1930 jedan broj istaknutih Sefarda sastao se u Parizu i odlučio da oživi Federaciju. Pod pretsedništvom g. Picciotta oni su izabrali privremeni Izvršni odbor, koji je februara 1932 uputio apel svima Sefardima u svetu da se priključe Federaciji. Te iste godine štampan je prvi broj časopisa „Le Judaisme Sephardi”. Diskusija u Parizu dovela je do konferencije Sefarda u Londonu 1935. Na toj konferenciji donete su sledeće rezolucije:

- a) Da se sazove rabinski Sinod Sefarda
- b) Da se osnuje viša rabinska škola
- c) Da se pomogne useljavanje Sefarda u Palestinu.

Međutim, ova konferencija nije postigla mnogo, naročito stoga što čak nije stvorila ni fond za ostvarenje svojih odluka. Godine 1938 održana je druga konferencija u Amsterdamu. Ta konferencija bavila se uglavnom osnivanjem rabinskog seminara, a holandski Sefardi smatrali su da on treba da bude u Amsterdamu. Ali njih je nadglasala velika većina, koja je smatrala da je Jerusalim jedino mesto gde takvu ustanovu treba smestiti. Zatim su naišle ratne godine i godine uništenja sefardskih zajednica na Balkanu, zajednica koje su umnogome bile stubovi sefardskog Judaizma u svetu. Za vreme rata centar Federacije Sefarda premešten je iz Pariza u Njujork. Godine 1944 održana je konferencija Sefarda u Njujorku po-

vodom vanredne konferencije Svetskog jevrejskog kongresa, a Federacija u Njujorku učestvovala je i dalje u svim akcijama koje je pokretao jevrejski narod od završetka rata do stvaranja jevrejske države. Posle savetovanja između tadašnjih glavnih centara sefardskog Judoizma u Argentini, SAD, Engleskoj i Francuskoj, odlučeno je da se sazove nova konferencija u Parizu, koja je održana novembra 1951. Prvi put su tada Sefardi pokazali da su spremni da ozbiljno shvate svoje dužnosti i da pomognu borbu i ostvarenje ideala jevrejskog naroda u celom svetu. Interesantno je istaći da se baš na ovom kongresu u Parizu najviše diskutovalo o tome da li je potrebno da postoji Svetska federacija. Navodilo se da sad postoji jevrejska država u koju i Sefardi i Aškenazi upiru pogled s nadom i ponosom. Postoji Svetska cionistička organizacija u kojoj Sefardi takode učestvuju. Postoji i Svetski jevrejski kongres, koji se bavi problemima svih Jevreja u svetu. Pitanje je bilo da li sada postoji neki stvarno sefardski problem, čijem bi rešenju mogla doprineti Svetska sefardska federacija. Postoji li neko polje delatnosti koje bi se korisno moglo dodeliti Svetskoj sefardskoj federaciji?

Bile su dve glavne teškoće, dva problema kojima je trebalo prići sa izvesnom odgovornošću. Jedan je bio u tome da se izbegne stvaranje organizacije koja bi uzurpirala rad koji već obavljaju neka druga udruženja. Većina članova kongresa bila je svesna činjenice da jevrejska zajednica u svetu već suviše mnogo pomaže udruženja koja rade na istom polju i konkurišu jedno drugom. Trebalo je stoga videti da li ima nekog posla koji se ne obavlja i koji bi Svetska sefardska federacija mogla korisno da vrši. Drugi problem bio je jedinstvo jevrejskog naroda kao celine. Udruženje Sefarda moglo bi samo po sebi značiti nedostatak jedinstva u Domu Izraela. Najzad, kao što su mnogi članovi kongresa odlučno istakli, svi smo mi jedan narod i svi se mi nalazimo pred istim problemom. Zašto bi postojala sefardska organizacija ako su njene teškoće i zadaci — teškoće i zadaci celog Jevrejstva? Mora se podvući da su mnogi delegati došli na ovaj kongres u Parizu ne da učestvuju u stvaranju Svetske sefardske federacije, nego da spreče da se takva federacija stvori jer su verovali, i to iskreno, da njoj nema mesta u jevrejskom životu i da će ona, ako se stvori, doneti više štete nego koristi.

Obe grupe, i pristalice i protivnici stvaranja Svetske sefardske federacije, izložile su svoje razloge iskreno i jasno. Polako je počelo da se formira mišljenje da Svetska sefardska federacija ne samo što ne bi stvorila osećanje nesloge kod jevrejskog naroda, nego bi mogla doprineti jačanju jedinstva i tešnjoj saradnji između dve grane svetskog Jevrejstva. Već se uvidalo da će nova država Izrael uskoro imati ako ne većinu a ono bar veliki broj Sefarda i da bi Svetska sefardska federacija mogla pomoći i Jevrejskoj agenciji i izraelskoj vladi u njihovim naporima da se ti ljudi rehabilituju. Na prvom mestu, ovi novi useljenici više će voleti da ih vodi jedno udruženje Sefarda, i svako nezadovoljstvo koje bi kod njih nastalo moglo bi lakše da raspravi jedno udruženje koje bi u svakom slu-

čaju bilo više njima naklonjeno. Osim toga, uvidelo se da se mnogi Sefardi koji su morali da napuste svoje zemlje na Balkanu i na Srednjem Istoku ne zalažu onako kako bi trebalo za ojačanje Judoizma u svetu i pomaganje napora Izraela da apsorbuje stalni priliv useljenika.

Najzad, uvidelo se i to da postoji velika tradicija Sefarda, veliko nasleđe Sefarda, i da Svetska sefardska federacija treba da učini sve napore da to sačuva. To nasleđe treba da postane sastavni deo ove nove kulture i života koji se stvaraju u zemlji Izraela, a sami Sefardi treba da sačuvaju one stvaralačke snage koje su vekovima inspirisale život njihovih zajednica. Dela sefardskih rabina, dela sefardskih pesnika i filozofa, divna ostvarenja sefardske umetnosti i književnosti uopšte, nisu samo ponos sefardskog Jevrejstva; ona treba da postanu nasleđe svih Jevreja u svetu i da vrše uticaj na jevrejski život uopšte.

Ti razlozi su konačno preovladali na kongresu u Parizu, koji je odlučio da stvori Svetsku sefardsku federaciju sa sedištem u Londonu. Odluka da se sedište Svetske sefardske federacije premesti iz Pariza u London doneta je zbog toga što g. Ašer Benarojo, koji je jednoglasno izabran za novog predsednika Svetske sefardske federacije, nije mogao da primi taj položaj ako se sedište ne premesti u London, gde je on živio. Bilo je i drugih razloga koji su doveli do toga. Uvidelo se da su španske i portugalske zajednice u Londonu najbolje organizacije u sefardskom svetu i da imaju prestiž koji bi vrlo mnogo pomogao Svetsku sefardsku federaciju u prvoj fazi rada. Takođe je odlučeno da se osnuju regionalni uredi u Izraelu i u Severnoj i Južnoj Americi, kao i u Parizu. Prvi put je tada izglasan budžet, i nasuprot ranijim konferencijama, predviđena su sredstva za pokriće tog budžeta.

Mora se priznati da je i posle tog uspešnog kongresa postojao izvestan skepticizam, čak i među samim Sefardima, o tome da li će ovaj kongres imati neke konkretne rezultate. Oni su se sećali rezolucija ranijih konferencija, koje su ostajale samo na hartiji. Ali uvidelo se i to da će, ako se ne postignu konkretniji i korisniji rezultati, ovo biti poslednji pokušaj da se stvori Svetska sefardska federacija. Novi predsednik g. Benarojo bio je rešen da ova nova Federacija uspe, i u tesnoj saradnji sa g. Nevil Laskijem, jednim od potpredsednika Svetske sefardske federacije, on je za dve godine, koliko je prošlo od ovog kongresa do kongresa koji je održan u Izraelu, uspeo da od Svetske sefardske federacije stvori odgovorno i aktivno telo u svetskom Jevrejstvu. Izraelska vlada i Jevrejska agencija, koje su u početku sa izvesnim podozrenjem gledale na tu Federaciju, uskoro su uvidele da ona može biti korisna za njihov rad i svesrdno su saradivale u svima njenim akcijama. Postignut je sporazum da izvestan procenat doprinosa Sefarda u Engleskoj za Jevrejski apel za Palestinu ostane Svetskoj sefardskoj federaciji, da ne bi ona upućivala poseban apel. Taj sporazum je pokazivao da Federacija ne samo što ne stvara dva tabora u svetskom

Jevrejstvu nego je spremna da obavlja svoj rad u duhu saradnje i sa osećanjem odgovornosti. Najzad su sve jevrejske zajednice uvidele ono što su isticali vodi Federacije: da je Svetska federacija došla da ujedini dve grupe Jevreja; sada se smatralo za prirodno da Federacija ima da ispuni jedan zadatak, zadatak oživljavanja velike prošlosti Jevreja Sefarda, čije je plodove trebalo staviti na raspolaganje jevrejskom životu uopšte. Ona je takođe imala da olakša spajanje dve grupe Jevreja, naročito u Izraelu.

Da je to njen osnovni zadatak, postalo je naročito očevidno na poslednjem kongresu koji je održan u Izraelu maja 1954. Baš u Izraelu, gde se danas govori o Mizug Galijotu, o ujedinjenju raznih grupa koje dolaze iz Diaspore u jednu naciju, naročito se ističe rad Federacije. Jevreji iz Iraka, Egipta i sa Srednjeg Istoka uopšte, kao i iz balkanskih zemalja, pokazali su da su spremni da pođu za Svetskom sefardskom federacijom i da bi ova Federacija mogla umnogome pomoći da se poboljša njihov teški položaj i donekle ukloni opasnost koju oni zbog svoje kulturne inferiornosti predstavljaju za novu državu. U Izraelu se mnogo govorilo o diskriminaciji prema Jevrejima Sefardima, ali delegati su sami, a njih je bilo preko 80 samo iz Diaspore, potpuno ispitali te slučajeve i izjavili da odgovorni organi u Izraelu ne vrše nikakvu svesnu i namernu diskriminaciju. Taj zaključak većine delegata na majskom kongresu, koji su imali prilike da slobodno posete razne ustanove u kojima žive Sefardi, kao i Maabarot (prolazne logore) ostavio je dubok utisak i na Sefarde i na Aškenaze u Izraelu. Neosnovane optužbe koje su često iznošene učutkali su sami Sefardi, a izjavu sefardskih prvaka na kongresu da su Sefardi došli da eliminišu sefardsko pitanje, ako je ono uopšte postojalo, prihvatili su svi odgovorni vodi sefardskih zajednica u svetu.

Posle ovog kongresa Jevrejska agencija je obećala da će nastojati da na svaki način pomogne rad Svetske sefardske federacije, naročito u pogledu prikupljanja priloga Magbit za Izrael u drugim zemljama, kao što se prikupljaju u Engleskoj, naime da se izvestan procenat priloga Sefarda ostavi Svetskoj sefardskoj federaciji. Federacija je uvidela, međutim, da samo jedan deo njenog rada mora biti politički. Njen glavni zadatak je duhovni i kulturni. Ona mora pomoći da se publikuju dela starih i modernih sefardskih rabina. Ona mora prikupiti folklor sefardskih zajednica u celom svetu. Ona mora pomoći studente Sefarde da dobiju obrazovanje koje će im olakšati da poboljšaju svoj životni standard.

U Izraelu se uvidelo da su Sefardi, iako tamo nema diskriminacije prema njima, umnogome zaostali. Blagodareći energičnom zauzimanju Svetske sefardske federacije, izraelska vlada i Jevrejska agencija su prošle godine dale 2.500 stipendija učenicima srednjih škola i studentima. Treba istaći i ovo: iako u Izraelu postoji opšta osnovna nastava, tamo se kako u dečjim zabavištima, tako i u srednjoj školi i na univerzitetu, plaća taksa, i mada Sefardi danas predstavljaju 45% stanovništva Izraela, samo 5% učenika srednjih

škola i studenata su Sefardi. Biće potrebna velika hrabrost i veliki napori da se reši ovaj problem, ali i Jevrejska agencija i izraelska vlada odlučile su da taj problem reše u saradnji sa Svetskom sefardskom federacijom.

Kao što smo rekli ranije, Federacija Sefarda ima da ispuni jedan zadatak. Njen konačni uspeh neće zavisiti samo od sefardskih zajednica, nego i od saradnje, potstrecka i pomoći koju će dobiti od Aškenaza u Izraelu i Diaspori. U Izraelu se stvara jedan narod, i ako Svetska sefardska federacija pomogne da se to postigne bez suviše velikih borbi i mučnih neslaganja, ona će ispuniti jedan od svojih zadataka. Ova Federacija ne bori se ni za vlast ni za uticaj. Mora se shvatiti da ona nije stvorena zato da podvuče postojanje dve grupe Jevreja, nego da ukloni svako trvenje među njima i pomogne da se stvori jedan narod.